

Kaapatut Lapset ry:n tiedotuslehti

KAAPATUT
LAPSET RY

TOIVO

1/23

**Lapsikaappaustilastot
2022**

**Usein kysyttyä: lapsen tiedot
koko Shengen-alueen rajoille
niin, että häntä ei voida viedä
pois**

**Vertaistuki luo toivoa
paremmasta
huomisesta**

**Sovittelu
lapsikaappauksissa**

Toivo 1/2023

Sisällys

Puheenjohtajan tervehdys.	3
Toivon Talon kuulumiset.	4
Kaapatut Lapset ry:n työntekijöitä.	5
Oikeuden päätöksiä.	6
Usein kysyttyä.	8
Vertaistuki luo toivoa paremmasta huomisesta.	10
Opinnäytetyö: Kolmen kerroksen väkeä lapsikaappaussäätelyssä	15
Voimaantumisviikonloppu	16
Lapsikaappausten sovittelulle jalansijaa Euroopassa.	17
Moku-olkkarit	20
Yhteydenotot 2022	20
Lapsikaappaustilastot 2022	22

Päätöimittäjä: Tarja Räisänen
Toimitus ja taitto: Torsti Henttinen

Kuvat: www.pexels.com
käyttäjiltä:
Kansi: Pixabay
sivu 7. Ekaterina Bolovtsova
sivu 11. Karolina Grabowska
sivu 21. Terje Sollie

sivu 9. Kartta: freevectormaps.com

Muut kuvat ja grafiikat: Kaapatut
Lapset ry:n työntekijät ja
yhdistyksen arkisto.

Yhteystiedot

Puheenjohtaja Minna Husu
050 4751 017
puheenjohtaja@kaapatutlapset.fi

Toiminnanjohtaja Tarja Räisänen
044 2626662
tarja.raisanen@kaapatutlapset.fi

Suunnittelija Hillamaria Tuomi
045 8553055
suunnittelija@kaapatutlapset.fi

Vapaaehtoistyön koordinaattori
Saara Olsbo
050 5543837
kansalaistoiminta@kaapatutlapset.fi

Järjestösihteeri Torsti Henttinen
050 3392421
Torsti.henttinen@kaapatutlapset.fi

Toivon Talo
Malmin kauppatie 26, 4. krs
00700 Helsinki

www.kaapatutlapset.fi

Facebook: @lapsikaappaus

Instagram: @kaapatutlapsetry

Twitter: @KaapatutLapset

Puheenjohtajan tervehdys.

Hei ja terveiset kuumasta Turkista!

Olemme saaneet uutta henkilökuntaa ja samalla Hilla on palannut äitiyslomalta. Ukrainan sota vaan jatkuu ja tuntuu siltä, että koko maailma on sekaisin.

Toivotan uusille työntekijöille hauskaa kesää ja samalla koko yhdistykselle.

Kesäterveisin Minna Husu
Kaatatut Lapset ry:n puheenjohtaja.

Toivon Talon kuulumiset.

Maamme on saanut uuden hallituksen. Meidän tavoitteitamme ei näy hallitusohjelmassa, mutta jatkamme työtä niiden edistämiseksi. Ensinnäkin haluamme, että kaikki lapsikaappaustapaukset keskitetään yhdelle poliisilaitokselle, esimerkiksi Helsingin poliisille. Tälle laitokselle keskittyisi myös osaamista. Tietenkin lisääntynyt työ olisi myös resursoitava riittävästi.

Toinen toiveemme tulevalle hallituskaudelle on, että lapsikaappausten sovittelun rahoitukselle löydettäisiin ratkaisu. Jos vanhemmat joutuvat itse rahoittamaan sovittelun, niin he ovat epätasa-arvoisessa asemassa. Vähintään sovittelu tulisi saattaa oikeusapuun oikeuttavaksi toiminnaksi. Sovittelun avulla päädytään yleensä paljon kestävämpiin ratkaisuihin, kuin oikeutta käymällä. Samalla siinä säästetään niin rahaa kuin tunteita. Sovittelusta voit lukea lisää Hillamarian artikkelista tässä lehdessä.

Jos tunnet nykyisiä kansanedustajia, niin vie meidän asioitamme eteenpäin. Toimistolta saat lisää perusteluja näille. Meitä kaikkia tarvitaan, jotta niin kaapattujen lasten kuin heidän vanhempiensa tilanne saadaan paremmaksi. Viime vuonna kaapattuna oli ennätysmäärä lapsia.

Lapsikaappaukset ovat näkyneet myös valtakunnallisessa mediassa kiitettävästi. Toivottavasti mahdollisimman moni löytää niiden avulla ohjauksemme ja vertaistuemme piiriin. Toivomme myös, että mahdollisimman moni perheidemme kanssa työskentelevä ottaa kaappausuhan yhä vakavammin. Porin lapsikaappaustapauksessa kesäkuussa vangittiin myös muita, kuin varsinainen kaappaaja, avunannosta lapsikaappaukseen. Syytteen ansaisivat myös ne viranomaiset, jotka omilla päätöksillään mahdollistavat lapsen kaappauksen.

Meitä on nyt Toivon Talolla viisi työntekijää. Minun, suunnittelija Hillamarian ja järjestösihteerin Torstin lisäksi olemme saaneet vapaaehtoistyön koordinaattori Saaran ja järjestöavustaja Miinan. Vaikka kesällä lomailaan, niin ainakin kolme meistä on aina töissä. Et siis jää ilman tukea edes kesäaikaan.

Aurinkoista ja turvallista kesää kaikille.
Tarja Räisänen
toiminnanjohtaja

Kaapatut Lapset ry:n työntekijöitä.

Moi!

Olen Saara, ja olen juuri aloittanut vapaaehtoistyön koordinaattorina täällä Kaapatut Lapset ry:llä. Aikaisemmissa tehtävissäni olen työskennellyt vapaaehtoisten kanssa niin alueellisessa kansalaistoiminnassa, kuin myös kriisityön muodossa verkossa. On hienoa päästä osaksi työyhteisöä ja järjestöä, joka työskentelee suurella ammattitaidolla ja sydämellä!

Odotan innolla uusia kuvioita ja kohtaamisia Kaapatut Lapset ry:n toimijoiden sekä vapaaehtoisten kanssa. Jos sinulla on mielessäsi ideoita tai ajatuksia Kaapatut Lapset ry:n vapaaehtoistoimintaan liittyen ja haluaisit keskustella niistä kanssani, voit olla minuun yhteydessä sähköpostitse kansalaistoiminta@kaapatutlapset.fi tai puhelimitse 0505543837.

Ihanaa ja aurinkoista kesää, toivottavasti kohtaamme pian!

Hei!

Olen Miina Kokoi ja aloitin maaliskuussa järjestöavustajan työn Kaapatut Lapset Ry:ssä paikka-auki-työntekijänä.

Työtehtäviini kuuluu muun muassa erilaiset toimiston työt ja tapahtumajärjestelyt, mutta minut voi bongata myös lasten- ja nuorten toiminnan parissa.

Kaapatut Lapset Ry:n toiminta on minulle ennestään tuttua ja odotankin innolla tulevaa vuotta ja kohtaamisia kanssanne!

Oikeuden päätöksiä.

Hovioikeus hylkäsi hakemuksen 15-vuotiaan lapsen palauttamisesta Venäjälle.

Lapsi asui Moskovassa äitinsä kanssa. Hän matkusti äidin luvalla tapaamaan isäänsä Suomeen kesällä 2022. Lapsi on jäänyt Suomeen isänsä luo ja isä on hakenut hänelle oleskelulupaa.

Äiti ei ole hyväksynyt lapsen palauttamatta jättämistä. Äiti oli lapsen huoltaja, ja hän on käyttänyt lapsen huoltoa koskevia oikeuksiaan. Lapsen vakituinen asuinpaikka on ennen palauttamatta jättämistä ollut Venäjä. Asiassa on siten riidatonta, että isä on Haagin sopimuksessa ja huoltolaissa tarkoitettuihin tavoin luvattomasti jättänyt palauttamatta lapsen Venäjälle, vaikka palauttamisen edellytykset täyttyvät.

Haagin lapsikaappausopimuksen mukaan palauttamisesta voidaan kieltäytyä, jos riittävän kypsyys saavuttanut lapsi vastustaa sitä. Lapsen palauttaminen on eri asia kuin kysymys lapsen huollon, asumisen ja tapaamisoikeuden järjestämisestä vastaisuudessa. Vastustava tahdonilmaisuuksensa ei riitä kieltäytymisperusteeksi, vaan

merkitystä on sillä, onko lapsi saanut asiasta riittävästi tietoa, onko hän voinut harkita asiaa huolellisesti ja onko hän muodostanut ja ilmaissut tahtonsa aidosti ilman pakkoa, taivuttelua, manipulointia tai muuta sopimatonta vaikuttamista.

Haagin sopimusta ei noudateta enää lapsen täytettyä 16 vuotta.

Lapsi on kuulemisessaan tuonut esiin sekä Suomeen että Venäjään liittyviä perusteita kannalleen. Hovioikeus katsoo, että lausuman sekä sen liitteenä olevan kuulemismuistion perusteella hän on muodostanut ja ilmaissut tahtonsa aidosti ilman pakkoa, taivuttelua, manipulointia tai muuta sopimatonta vaikuttamista sekä oma-aloitteisesti tuonut esiin erityisesti omaan psyykkiseen hyvinvointiinsa liittyviä seikkoja. Lausumassa todettiin tavoin nuoren mielipide omista kokemuksistaan ja suhteistaan läheisiinsä ja hyvinvointiinsa on luotettavimmin hänen omansa. Asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisimpiä vastustuksen perusteita ovat lapsen esiin tuomat Venäjällä kouluun, rasismiin ja kiusaamiseen sekä hänen psyykkiseen hyvinvointiinsa liittyvät seikat. Näiden syiden lisäksi hän on kertonut ristiriidoista äitinsä kanssa. Äidin kanssa olleisiin riitoihin ja äidin

käyttäytymiseen liittyvät seikat kuuluvat enemmänkin huoltoa ja asumista koskevan asian arviointiin, eikä niille voida palauttamisharkinnassa antaa samanlaista merkitystä kuin Venäjään liittyville syyille. Hovioikeus toteaa, että lapsen vastustamisessa on kysymys varsin painavasta kielteisestä suhtautumisesta asuinvaltiota kohtaan.

Hovioikeus toteaa, että lapsen ollessa lähes 16-vuotias hänen vastustamisellaan on jo lähtökohtaisesti suuri painoarvo, ja siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota palauttamisharkinnassa ja kieltäytymisperusteita arvioitaessa. Näin ollen muita palauttamatta jättämisen perusteita ei tutkittu.

Helsingin hovioikeus 1.6.2023
Päätös Nro 858
Diaarinumero H 23/916
Asia Lapsen palauttaminen
Haagin sopimuksen nojalla

Lähde: Edilex

Asiakirjojen käännättäminen käräjäoikeuden käsittelyyn

Asiassa on riitaista, osaako Isä riittävästi suomen kieltä asian ymmärtämiseksi. Isän äidinkieli on väestötietojärjestelmän mukaan englanti. Hän on saanut Suomen kansalaisuuden vuonna 2014. Käräjäoikeuden oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että Isä on allekirjoittanut ja palauttanut käräjäoikeuden suomenkielisen lausumapyynnön mukana toimitetun vastaanottotodistuksen.

Äiti on lapsen huoltoa ja asumista koskevassa hakemuksessaan ilmoittanut, että Isä tarvitsee " ehkä" englannin kielen tulkkia. Käräjäoikeus on tiedustellut Äidiltä tämän näkemystä Isän kielitaidosta sekä tarpeesta käännättää hakemus. Äiti on lausunut, että "hänen tietääkseen" Isä osaa suomea riittävästi asian ymmärtämiseksi. Käräjäoikeuden käyttämässä, asianosaisten yhteistä lasta koskevassa väestötietojärjestelmäotteessa ei ole ilmoitettu isän äidinkieltä. Asiassa ei ole hankittu muuta selvitystä Isän suomen kielen taidosta.

Hovioikeus toteaa, että Suomen kansalaisuudesta taikka siitä, että Isä on asunut Suomessa useita

vuosia sekä toimittanut käräjäoikeudelle allekirjoitetun vastaanottotodistuksen, ei voida vielä päätellä, että Isä osaisi riittävästi suomea asian ymmärtämiseksi erityisesti, kun kysymys on ollut oikeudellisesta asiasta, jolloin suomen kieli on sisältänyt vaikeammin ymmärrettäviä juridisia sanoja ja termejä. Edelleen Isän äidinkieli, Äidin hakemuksessaan Isän kielitaidosta ja tulkin tarpeesta ilmoittama, se ettei Äiti lausumassaankaan ollut varmuudella tiennyt Isän kielitaidon riittävydestä, ja se ettei Isä ollut reagoinut lausumapyyntöön, puoltavat sitä, että käräjäoikeuden olisi tullut viran puolesta hankkia selvitystä Isän kielitaidosta.

Kun asiassa on edellä todetulla tavalla käräjäoikeudessa ollut epäselvää, onko Isä voinut ymmärtää suomenkielisen hakemuksen ja käräjäoikeuden lähettämän lausumapyyntöä, käräjäoikeuden olisi tullut velvoittaa hakija käännettämään hakemus sekä lisäksi käräjäoikeuden olisi tullut toimittaa lausumapyyntö Isän ymmärtämällä kielellä.

Asia palautetaan käräjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi.

Turun hovioikeus 19.4.2023

Lähde: Edilex

Kysymys:

Usein kysyttyä.

Olen kuullut, että nykyään on mahdollista saada lapsen tiedot koko Shengen-alueen rajoille niin, että häntä ei voida viedä pois. Miten tämä tapahtuu?

Vastaus:

Tämä kuulutusluokka on tullut mahdolliseksi 9.3 2023 alkaen kaikissa Schengen-maissa. (EU 2018/1862] 32 artiklan mukainen ennaltaestävä SIS-kuulutus lapsista, joihin kohdistuu lapsikaappauksen riski ja joiden matka olisi estettävä)

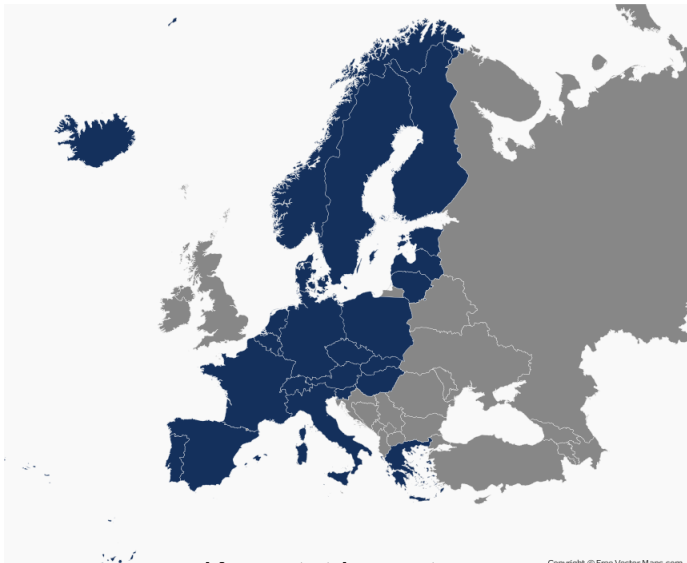
Asiassa tarvitaan aina toimivaltaisen viranomaisen tekemä päätös lapsen tilanteesta. Mikäli lasta ollaan jo lähipäivinä viemässä maasta ja toimivaltaisen viranomaisen päätös tarvitaan nopeasti, kyseeseen voi tulla sosiaaliviranomaisen tekemä päätös kiireellisestä sijoittamisesta (voimassa 30 päivää).

Mikäli aikaa on enemmän ja tarvitaan pitkäkestoisempi kuulutus kyseeseen voi tulla sosiaaliviranomaisten tekemä huostaanottopäätös tai yleisen tuomioistuimen päätös tai väliaikais määräys taikka tuomioistuimen päätöksellä vahvistama sovinto lapsen huoltoon, asumista ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa tai päätös lapsen tapaamisoikeuden täytäntöönpanoa koskevassa asiassa (esimerkiksi päätös lapsen asuinpaikasta päättämisestä tai päätös valvotuista tapaamisista) tai lähestymiskielto.

Harkinta rekisterimerkinnästä tulee tehdä yhdessä vanhempien/ vanhemman, sosiaaliviranomaisen, poliisin ja tuomioistuimen kesken.

Paikallispoliisi syöttää etsintäkuulutuksen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä ja lähettää tarvittavat asiakirjat Keskusrikospoliisin SIRENE-toimistoon, joka tarkistaa kuulutuksen. Erittäin kiireellisessä tilanteessa poliisi voi tehdä kuulutuksen myös omalla päätöksellään huoltajan vaatimuksesta lapsen huoltoon koskevan päätöksen turvaamiseksi (lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 48 a §:n perusteella poliisi voi ottaa lapsen välittömästi haltuunsa riippumatta siitä, onko täytäntöönpanoa asia vireillä). Poliisin on kuitenkin tällöinkin välittömästi oltava yhteydessä sosiaaliviranomaiseen, jonka on arvioitava kiireellisen sijoituksen tarve ja tarvittaessa tehtävä kiireellinen sijoitus.

Vastaus perustuu poliisin tiedusteluosaston kansainväliseltä osastolta saatuun informaatioon.

Vertaistuki luo toivoa paremmasta huomisesta.

Synnyin vuonna 2000 Helsingissä suomalais-iranilaiseen perheeseen. Isälläni oli entuudestaan kaksi lasta ja olin hartaasti toivottu perheenlisäys, äidilläni olin esikoinen. Kasvoin kaksikielisessä perheessä ja kävin englanninkielistä päiväkotia ja myöhemmin koulua. Koen varhaislapsuuteni olleen onnellinen ja huoleton.

Olin jo pienenä lapsena matkustanut verrattain paljon, seitsemään ikävuoteen mennessä olimme käyneet esimerkiksi Yhdysvalloissa, Kuwaitissa ja Egyptissä. Asuimme kuitenkin vakituisesti Suomessa. Iranissa en ollut koskaan käynyt ja muistan, kuinka pienenä haaveilin sinne matkustamisesta.

Vanhempani erosivat ollessani ensimmäisellä luokalla. Ero tuntui musertavalta ja muistan tunteneeni hämmennystä vanhempieni tapaamiseen liittyen, tuntui etten tiennyt milloin on äidin, tai isän vuoro olla minun kanssani. Näihin aikoihin isäni alkoi vieraannuttamaan minua äidistäni. Hän tekeytyi täysin avioeron uhriksi ja johdatteli minut asemaan, jossa jouduin valitsemaan kumman

vanhemman puolella olen eroasiassa.

Kesällä 2009 isäni kaappasi minut Suomesta kesken huoltajuuskiistan, juuri ennen oikeudenkäyntiä. Kaappausta oli edeltänyt systemaattisesti ja harkitusti toteutettu vieraannuttaminen äidistäni. Muistan, kuinka hän kysyi minulta jo aivan pienenä, että "Kumpaa vanhempaasi rakastat enemmän, onhan isä sinulle kaikista rakkain?" Tästä muutama vuosi eteenpäin ja olin jo siinä tilanteessa, että pelkäsin omaa äitiäni kuollakseni. Takerruin isääni lujasti.

Oikeudenkäyntiä edeltävinä päivinä isäni ilmoitti minulle, että meidän on paettava Suomesta. En ollut tavannut äitiäni kuukausiin, enkä ollut suostunut valvottuihin tapaamisiin. Äitini oli ilmaissut huolensa viranomaisille kaappausuhkaan liittyen, mutta hälytysmerkkejä ei otettu tosissaan. Hän oli toivonut, että minut otettaisiin kiireellisesti huostaan, tai että edes passini voitaisiin ottaa pois ulkomaille matkustamisen estämiseksi. Mitkään ennaltaehkäisevät toimenpiteet eivät kuitenkaan tulleet kuuloonkaan.

Lähtö kotimaasta tuli yllättäen, ainakin minulle. Isäni oli

"Kaappausta oli edeltänyt systemaattisesti ja harkitusti toteutettu vieraannuttaminen äidistäni."

"Muistan, kuinka matkustin esimerkiksi Viroon auton takapenkillä peiton alla toisen tytön henkilöllisyystodistuksella."

luultavasti harkinnut ja suunnitellut Suomesta poistumista jo pitempään. Lähdimme jo samana iltana ja muistan, kuinka pakkasin hädissäni tärkeitä valokuvia laukkuuni isän kielloista huolimatta. Hän vetosi siihen, että ne herättäisivät kysymyksiä rajanylityspaikoilla.

Kaappauksen ensihetkestä alkaen

tiesin, että tämä ei ole mikään tavallinen reissu. Kyseessä ei ollut lomamatka, jolta palattaisiin muutaman viikon kuluttua, vaan kyse oli nyt pakomatkasta. Isäni osallisti minua päätöksentekoon alusta alkaen, kyselemällä minne haluaisin mennä (vaikka näin aikuisena voisin kuvitella, että etenimme juuri hänen suunnitelmansa mukaisesti).

Suuntasimme ensimmäisenä Viroon, josta päädyimme Venäjän kautta Lähi-Itään, Aasiaan ja Pohjois-Amerikkaan. Olin kaapattuna yli 10 eri maassa noin vuoden ajan kestäneen kappauksen aikana. Muistan, kuinka matkustin esimerkiksi

Viroon auton takapenkillä peiton alla toisen tytön henkilöllisyystodistuksella. Matkustimme autolla, laivalla, junalla ja lentokoneella. Isäni käski minun puhua ainoastaan persiaa, mutta suomea voitiin käyttää yhteisenä salakielenä. Hän oli hyvin vainoharhainen, ja oli vakuuttunut siitä, että meitä vakoillaan ja poliisi voi löytää meidät hetkenä minä hyvänsä.

Viron ja Venäjän lisäksi kaappaus jatkui Turkkiin, Syyriaan, Libanoniin, Kanadaan, Japaniin ja Iraniin. Muistan, kuinka Turkin ja Iranin rajalla isäni ilmoitti minulle, ettei hän voi tulla mukani rajan yli. Hän sanoi, että minun on jatkettava matkaa yksin. Nyt aikuisiällä koen tämän tilanteen olleen yksi traumaattisimmista hetkistä koko elämäni aikana. Isästä erossa oleminen tuntui ahdistavalta, jopa pelottavalta vieraassa maassa.

Suomessa kesti pitkään, liian pitkään saada kansainvälinen etsintäkuulutus voimaan. Äitini matkusti perässämme, aina kun hän sai vihiä sijainnistamme. Isälläni oli selkeästi tarkoitus asettua joko Syyriaan tai Kanadaan kanssani. Muistan, kuinka asioimme Suomen suurlähetystössä Syyriassa, mutta koska etsintäkuulutusta ei saatu vireille, saimme ongelmitta uusittua viisumin maassa oleskelua varten.

Kuitenkin, kun etsintäkuulutus oli vihdoinkin saatu voimaan, jäimme

Kanadan lentokentällä kiinni, se oli toinen kertamme Kanadassa. Palasin sieltä Suomeen 10-vuotiaana, kahden viikon sijaisperheessä odottelun jälkeen. Isäni palautettiin Suomeen minun jälkeeni odottamaan oikeudenkäyntiä. Hän sai lopulta syytteen lapsikaappauksesta ja törkeästä vapaudenriistosta.

Vertaistuesta voi löytyä avain toipumiseen

Palasin asumaan äitini luokse pian palauttamiseni jälkeen. Kärsin pahoista ahdistuskohtauksista ja ikävöin isääni. Hänen olisi pitänyt järjestää valvottuja tapaamisia vankilaan, mutta ei lopulta syystä tai toisesta näin tehnyt. Pidimme yhteyttä Skypen ja sähköpostin välityksellä, mutta lopulta yhteydenpito hiipui ja omasta aloitteestani katkaisin yhteydet isääni.

Hän halusi usein muistella kaappauksen aikaa, joka tuntui minusta pahalta, suorastaan ahdistavalta. Hän alkoi usein yhtäkkiä itkemään kesken puhelun ja vetosi omaan pahaan oloonsa.

En halunnut lapsena käsitellä kaappausta olenkaan. Kävin terapiassa jokseenkin vastahakoisesti, lapsen mieli ei tahtonut, eikä toisaalta kyennyt käsittelemään tapahtunutta. Tuntui siltä, että olen yhteiskunnan ulkopuolella ja

halusin vain lakaista koko jutun maton alle.

Tuntui siltä, että lapsikaappausta verrattiin lomamatkaan toisen vanhemman kanssa. Toiset ihmettelivät, että miksi en halua tavata isääni ja miksi en voi vaan antaa anteeksi. Tuntui siltä, kuin olisin itsekin syyllistynyt rikokseen.

Lapsikaappaus on äärimmäisen traumaattinen kokemus, erityisesti lapselle. Koska lähtö tulee usein yllättäen ilman ennakkovaroitusta, ei lapsi pysty mitenkään valmistautumaan tulevaan. Minultakin jäi Suomeen perhe, koulu, kaverit ja harrastukset, enkä tiennyt tulenko koskaan näkemään näitä enää.

Kaappauksen liittyy myös paljon ristiriitaisia tunteita, varsinkin kun tekijä on oma vanhempi. Koen, että lapselle on hyvin luontaista luottaa vanhemman arviointikykyyn, enkä näin ollen kyseenalaistanut isäni päätöstä lähteä maasta, vaikka tiesin, että emme saisi tehdä niin.

Palattuani Suomeen sain säännöllisesti voimakkaita ahdistuskohtauksia. Aluksi näitä oli tiheämmin, mutta vuosien myötä niitä tuli enää harvakseltaan. Nyt aikuisiällä minulla on diagnosoitu PTSD, eli traumaperäinen stressihäiriö (eng. Post traumatic stress disorder). Triggeri ahdistuneisuudelle voi olla mikä vain, mutta erityisesti stressaavissa tilanteissa oireet

pyrkivät pinnalle. PTSD oireilee myös unettomuudella ja takaumilla. Pahimmillaan ahdistuskohtauksen aikana tuntuu siltä, ettei saa happea ja koko keho vapisee.

Tunsin myös katkeruutta ja syyllisyydentuntoa tapahtuneesta. Tuntui siltä, että olisin voinut estää kaiken, jos olisin vain vastustanut isääni. Toisaalta tunsin katkeruutta muille siitä, että kukaan muu ei estänyt kaappausta. Kesti pitkään alkaa luottamaan ihmisiin kaappauksen jälkeen, erityisesti viranomaisiin menetetty luottamus oli vaikeaa rakentaa uudelleen. Olen aina harmitellut myös sitä, että minulta jäi koko kolmas luokka käymättä kaappauksen takia. Tuntui siltä, että minulta evättiin

Vertaistuen saaminen tuntui mullistavalta, koska tässä oli ihminen, joka ymmärsi minua ja tunteitani täysin

mahdollisuus oppia tärkeitä asioita ja pelkäsin koko ajan, että olen jäänyt muista ikätovereistani jälkeen. Erityisesti isänpäivät tuntuvat edelleenkin vaikeilta.

Huomasin aikuisena, että minun on haettava apua, koska suhteellisen oireettomien teinivuosien jälkeen huomasin, että oman äitiyden ja eron myötä traumat nousivat jälleen pintaan. Sain apua nopeasti, alle kahden viikon päästä soitostani paikalliseen mielenterveys- ja

päihdepalvelun koordinaattorille. Vaikka ammattilaisen luona asioiden avaaminen ja puiminen on usein, ellei jopa aina paikallaan ja tarpeellista, koin vertaistuen olevan avainasemassa parantumiseeni.

Pallottelin pitkään mielessäni yhteyden ottamista Kaapatut Lapset Ry:hyn vertaistuen toivossa. Muistin vielä toiminnanjohtajan, Tarjan ja tuntui lopulta helpolta olla häneen yhteydessä.

Sain vuonna 2021 Kaapatut Lapset ry:n kautta useamman vertaisen yhteystiedot.

Vertaistuen saaminen tuntui mullistavalta, koska tässä oli ihminen, joka ymmärsi minua ja tunteitani täysin.

Meillä oli hyvin samanlaiset kokemukset ja koin helpotuksen tunnetta voidessani kertoa omista tunteistani ilman pelkoa siitä,

"Vertaistuen myötä tuntui ensimmäistä kertaa yli kymmeneen vuoteen siltä, että olen normaali."

että niitä ei ymmärrettäisi oikein. On aivan eri asia puhua ja avautua sellaiselle ihmiselle, joka on kokenut saman ja ymmärtää mistä on kyse.

Vertaistuen myötä tuntui ensimmäistä kertaa yli kymmeneen vuoteen siltä, että olen normaali. Poikkeuksellinen perhekuvioideni ei tuntunut enää niin vaikealta asialta, koska

huomasin että on oikeasti olemassa muita, jotka ovat käyneet läpi saman tilanteen. Erityisesti kaappaukseen liittyvien ristiriitaisten tunteiden käsitteleminen oli avainasemassa. Oli kyseessä sitten kaapatun lapsen vanhempi, tai lapsi itse.

Koin, että sain aidosti vastakaikua vertaistukihenkilöltäni. Minulla oli tarpeeksi turvallinen olo kyetäkseen kertomaan miltä minusta tarkalleen ottaen tuntui. Pelko syyllistämisestä tai vähättelystä ei pyörinyt mielessä lainkaan. Tuntui vapauttavalta.

Nykyään kaappaus tuntuu kaukaiselta muistolta, siitä on pian 14 vuotta. Toisinaan tuntuu siltä, kuin se olisi tapahtunut vastoittain. Olo on kuitenkin tyyni, kun tiedän että vertaistuki on vain viestin tai puhelun päässä.

Teksti: Miina Kokoi

Opinnäytetyö: Kolmen kerroksen väkeä lapsikaappaussäätelyssä

Pro gradu -tutkielmassani ”Kolmen kerroksen väkeä – Lapsikaappaussäätely EU-valtioissa, Haagin lapsikaappaussopimuksen valtioissa ja kolmansissa valtioissa” tarkastellaan Suomessa sovellettavaksi tulevaa lapsikaappaussäätelyä. Kun lapsi on kaapattu Suomesta tai Suomeen, vaikuttaa sovellettavaksi tulevaan säätelyyn se, mistä tai mihin valtioon lapsi on kaapattu.

Lapsikaappaussäätelyn osalta on ikään kuin kolmen kerroksen väkeä. Alimpaan kerrokseen kuuluvat ne valtiot, jotka eivät kuulu Haagin lapsikaappaussopimukseen eli kolmannet valtiot. Toisen kerroksen valtioita ovat puolestaan Haagin lapsikaappaussopimukseen kuuluvat valtiot. Kolmannen eli ylimmän kerroksen valtioita ovat EU-maat, koska ne kuuluvat kaikki Haagin lapsikaappaussopimukseen, mutta niitä koskee myös EU-oikeudellinen lapsikaappaussäätely. Järjestys perustuu siihen, että EU-valtioita koskeva lapsikaappaussäätely on tiukinta, kun EU-oikeudellinen säätely lisää velvoitteita Haagin lapsikaappaussopimukseen nähden EU:n jäsenmaille. Kolmansia valtioita eivät puolestaan koske nämä lapsikaappaussäädökset.

Tutkielmassa tarkastellaan lapsikaappauksia koskevaa säätelyä ja siitä seuraavia käytännön tilanteita, kun säätelyä on useammalla tasolla. Sitä varten on haastateltu kolmea suomalaista asianajajaa, jotka ovat avustaneet kukin useissa lapsikaappaustapauksissa. Haastattelujen avulla selvitettiin sitä, miten säätely käytännössä toimii ja onko eri säätelykerrosten välillä käytännön tasolla ilmeneviä eroja.

Tutkimuksen perusteella merkittäviä eroja EU-oikeuden ja Haagin lapsikaappaussopimuksen välillä ei käytännön tasolla ilmene. Suhteessa kolmansiiin valtioihin erot ovat puolestaan selkeitä verrattuna EU-valtioihin ja Haagin lapsikaappaussopimuksen sopimusvaltioihin. Lapsikaappaussäätelyä voidaan pitää toimivana ja merkittävimmät lapsikaappausprosessien yhteydessä ilmenevät haasteet eivät ole seurausta itse lapsikaappaussäätelystä, vaan muista seikoista, jotka voivat muun muassa pitkittää lapsen palautusprosessia. Prosessien kulkuun vaikuttavat esimerkiksi merkittävästi niitä kulloinkin hoitavat ihmiset. Valtioiden välisen viranomaisyhteistyön jatkuva kehittäminen lapsikaappaussopimuksen

keskusviranomaisjärjestelmän avulla on parempi keino vaikuttaa yhteistyöhön kuin sääntelyn tiukentaminen tai lisääminen. Sääntelyn avulla ei voida ratkaista kaikkia ilmeneviä ongelmia.

Tehokkainta on keskittyä luomaan ja ylläpitämään mahdollisimman hyvää sopimusta ja sen avulla luotua järjestelmää, koska kansainvälisessä oikeudessa sopimusperusta on joka tapauksessa parempi tila kuin sopimukseton tila. Haagin lapsikaappaussopimuksen alaa on järkevää pyrkiä laajentamaan eli sopimusvaltioiden kannattaa markkinoida lapsikaappaussopimukseen liittymistä valtioille, jotka eivät vielä kuulu siihen. Haagin lapsikaappaussopimuksen osalta on todettava, että ilmenevistä haasteista huolimatta sopimus sen tuomine velvoitteineen ja sen avulla luotu mekanismi eli keskusviranomaisjärjestelmä lapsikaappaustilanteiden hoitamista varten, ovat vertaansa vailla lapsiin liitännäisessä kansainvälisessä oikeudessa.

Aino Pesonen, OTM

Linkki tutkielmaan:

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/350183>

Toivon Talon voimaantumis- viikonloppu 25.-27.8.2023

Varsinais-Suomessa

Rentoutumista ja vertaistukea
lapsikaappauksen tai sen uhkaa kokeneille
perheille

Lue lisää ja ilmoittaudu 7.8. mennessä!

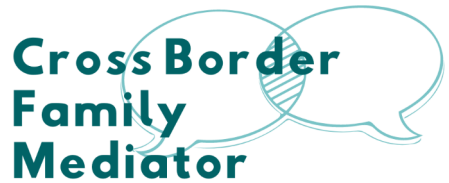
<https://bit.ly/voimaantumisvk12023>

Lapsikaappausten sovittelulle jalansijaa Euroopassa.

Yhä useampi lapsikaappaus Suomesta ulkomaille päättyy vanhempien keskinäiseen sovintoon. Tämä voi tarkoittaa sitä, että lapsi palaa Suomeen tai vanhempi luopuu palautusvaatimuksestaan. Lapsikaappausten sovittelu on kuitenkin Suomessa edelleen hyvin vähän käytetty ratkaisukeino. Jos sovittelun hyödyt tunnistettaisiin, voisi se auttaa perheitä löytämään omaan tilanteeseensa sopivia ratkaisuja nykyistä useammin.

Suomessa kansainvälisen lapsikaappaussovittelijan (Cross Border Family Mediator) koulutuksen on käynyt Kaapatut Lapset ry:n tietojen mukaan viisi henkilöä, joista kolme parin viime vuoden aikana. Vaikka koulutettuja sovittelijoita on maassa aiempaa enemmän, on vielä matkaa siihen, että sovittelu olisi lapsikaappaustilanteissa helposti saatavilla oleva vaihtoehto. Sovittelulla on kuitenkin uudistetun Bryssel IIa-asetuksen myötä tärkeä rooli lapsikaappausten ratkaisussa tulevaisuudessa. Niinpä myös Suomessa on tarpeen pohtia, miten sovittelu saataisiin mahdollisimman saumattomaksi osaksi lapsikaappausten ratkaisuprosessia.

Missing Children European iCare-projekti (2014 – 2020) selvitti lapsikaappaussovittelun käytäntöjä eri Euroopan maissa. Tietoa kerättiin Saksasta, Alankomaista, Puolasta, Belgiasta, Kreikasta, Italiasta ja Bulgariasta. Selvityksen perusteella käytännöt maiden välillä vaihtelevat. Joissakin maissa, kuten Saksassa, Puolassa ja Alankomaissa, on

CBFM-lapsikaappaussovittelija...

- On käynyt omassa maassaan perheasioiden sovittelijan koulutuksen tai muuten päteväitynyt sovittelijaksi
- Käynyt 50-tuntisen kansainvälisen CBFM-koulutuksen, jossa teemoina mm. kansainvälinen lainsäädäntö, kulttuurinen kompetenssi ja lapsen huomioiminen sovittelussa
- Tyypillisesti tuntee omakohtaisesti eri kulttuureita ja osaa useaa eri kieltä
- Osallistuu säännöllisesti täydennyskoulutukseen
- Kuuluu maailmanlaajuiseen sovittelijoiden verkostoon

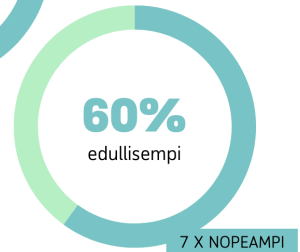
Lue lisää: <https://www.mikk-ev.de>

vakiintuneita käytäntöjä perheiden ohjaamiseksi sovitteluun. Kaikissa maissa paitsi Kreikassa tuomarit ohjasivat lapsikaappaustapauksissa perheitä ainakin jonkin verran sovittelun piiriin.

iCare-projekti tunnisti selvityksessään sovittelun hyödyntämiselle erilaisia esteitä. Kun sovittelua kehitetään Suomessa, on hyvä ottaa huomioon nämä tulokset. Yleisin niistä oli tietämättömyys sovittelusta ja sen hyödyistä. Myös perheen tilanteessa voi ilmetä seikkoja, jotka estävät sovittelun, kuten lähisuhdeväkivalta. Lisäksi eri toimijoiden yhteistyö kaippaa iCare-projektin selvityksen perusteella kehittämistä. Erityisesti keskusviranomaisten, tuomioistuinten ja sovittelijoiden välistä yhteistyötä tulisi raportin mukaan vahvistaa.

Lapsikaappaus- sovittelu

Sovittelu vaihtoehtona oikeuskäsittelylle

- Ratkaisu, johon perhe voi itse vaikuttaa
- Tulevaisuuden huomioiminen
- Keskustelu yhteyden palauttaminen

Lähde: Missing Children Europe

Lapsikaappaustilanteissa myös osapuolten ja eri toimijoiden maantieteellinen ja kulttuurinen etäisyys voivat hidastaa prosessia ja haitata myös sovittelun hyödyntämistä. Toisaalta rajat ylittäviin perhetilanteisiin erikoistuneet sovittelijat voivat toimia myös sillanrakentajina kulttuurien välillä, koska sovittelijatyöparin osapuolet usein myös itse edustavat keskenään eri kulttuureita, kieliä ja kansallisuuksia.

Jotta sovittelu lapsikaappaustilanteissa saavuttaisi potentiaalinsa tehokkaana ratkaisukeinona, on eri maissa vastaavasti myös tunnistettu toimia sen edistämiseksi. Lapsikaappausasian ratkaisuun osallistuvilla tahoilla tulisi esimerkiksi olla riittävästi tietoa sovittelusta ja sen eduista. Ilman eri toimijoiden yhteistyötä sovittelu ei tavoita perheitä eikä asetu mielekkäästi osaksi lapsikaappausten

ratkaisun kiireellistä aikataulua. "Pre-mediation" eli sovitteluun valmistelu on tärkeä osa sovitteluprosessia. Tällöin vanhempien motivaatio sovitteluun vahvistuu, kun he saavat tietoa, mistä on kyse ja miten sovittelu asettuu osaksi perheen prosessia. Erityisesti lapsikaappauksiin erikoistuneita sovittelijoita tulisi myös kouluttaa lisää. Lapsikaappausten sovittelu vaatii sovittelijalta monialaista erityisosaamista.

Kaapatut Lapset ry pyrkii kehittämään lapsikaappaussovittelua Suomessa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kokoamme vuoden 2023 aikana verkostoa asian parissa työskentelevistä tahoista ja pyrimme lisäämään tietoisuutta rajat ylittävien perheasioiden sovittelun tarjoamista mahdollisuuksista. Kaapatut Lapset ry:n suunnittelija Hillamaria on yksi Cross Border Family Mediator-koulutuksen käyneistä henkilöistä Suomessa, joten Kaapatut Lapset ry:n kautta on mahdollista saada myös konkreettista apua lapsikaappausten ja kansainvälisten huoltokiistojen sovitteluun.

Sovittelusta sanottua - miksi lapsikaappaussovittelu?

"Mediation is useful in any family case, even in cross border ones, even when child abduction is involved - probably the the most complicated of all. Perhaps we should put it the other way around. Why should family cases in general be resolved at a family court? And there you will see the advantages of mediation in their whole brightness: autonomy, own solution, and that by those who really best know the family (their own members). Mediation looks exactly where the problem is (negative emotions: fear, anger, frustration, pain...) where Law does not, should not, would be allowed to." - Jorge Guerra Gonzàlez, lapsikaappaussovittelija (CBFM), Saksa

"Käyttämällä perheasioiden sovittelua kaikki osapuolet voivat työskennellä yhdessä lapsen edun huomioon ottamiseksi ja luoda uuden polun tulevaisuutta varten, jossa aiempi suhde on päättynyt mutta uusi, tehokkaampi suhde voi jatkua." - Aagje leven, Missing Children Europe -järjestön pääsihteeri ja rajat ylittävän perhesovittelijoiden verkoston koordinaattori.

Lähteet.

iCare projektin(2014 - 2020) D2.2 Comparative Analysis Report
<https://project-icare.eu/wp-content/uploads/2022/02/D2.2-Comparative-analysis-report.pdf>

Euroopan komissio, Oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto,

Musseva, B., Käytännön opas Bryssel IIb -asetuksen soveltamiseen -, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/632959>

Infograafin tietojen lähde: <https://missingchildreneurope.eu/international-child-abduction/>

Moku-olkkarit

ovat kesätauolla ja ryhmän jatkosta taas syksymmällä tiedotetaan myöhemmin, pysykää siis kuulolla! Syksyille on suunnitteilla myös toinen kahden kulttuurin perheiden ryhmä Vantaa-Kerava hyvinvointialueelle, joka tulee kokoontumaan kerran kuukaudessa.

Jos haluat saada ajankohtaista tietoa Moku-olkkarin toiminnasta, voit myös liittyä ryhmän yhteiseen Facebook-ryhmään olemalla yhteydessä Kaapatut lapset ry:n suunnittelijaan Hillaan sähköpostitse suunnittelija@kaapatutlapset.fi.

Yhteydenotot 2022

Uudet yhteydenotot

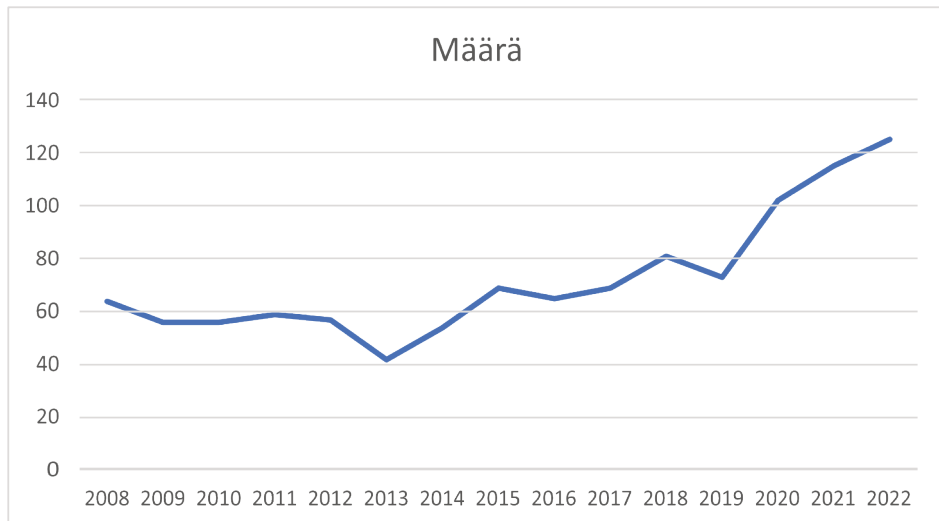
Vuonna 2022 oli ennätyksellisesti 125 uutta yhteydenottajaa, joista 62 prosenttia oli äidin ja 35 prosenttia isän asialla. Yhteydenottajista 42 prosenttia oli muita, kuin kantasuomalaisia. 13 yhteydenottajaa oli ammattilaisia, muut itse vanhempia tai heidän läheisiään. Yhteydenotot koskivat yli 170 lapsen asiaa.

25 uutta yhteydenottoa liittyi lapsikaappaukseen, loput olivat muita kansainvälisiä asioita kuten kaappausuhkaa ja tapaamisasioita. Yleisin yhteydenottotapa oli puhelinsoitto, 76 %. Muut yhteydenotot tulivat sähköpostilla, internetsivun lomakkeella tai chatin kautta. Suurin maahanmuuttajaryhmä yhteydenottajista olivat irakilaiset (11).

Irakiin oli eniten kaappausuhkaa tai kaappauksia, 12. Seuraavaksi suurin ryhmä olivat vanhemmat, joiden lapset oli kaapattu tai jotka pelkäsivät kaappausta venäjälle (8).

Viimeisen 15 vuoden aikana Toivon Talolta on neuvottu 1087 vanhempaa, läheistä tai ammattilaista.

Uudet yhteydenottajat vuosittain 2008-22

Kaikki yhteydenotot 2022

Kaikkiaan Toivon Talon henkilökunnalla oli yli 1600 yhteydenottoa koskienkansainvälisiä lapsiasioita. Näistä 23 prosenttia oli perheiden kanssa toimivien muiden ammattilaisten kanssa, joten olemme saaneet hyvin näkyvyyttä ja asiantuntemustamme arvostetaan. Valtaosa kontakteista on suoraan vanhempien kanssa.

Lapsikaappaustilastot 2022

Suomeen kaapattiin lapsia seuraavista maista: Espanja, Italia, Liettua, Ruotsi, Ukraina, Viro, Venäjä	* maa kuuluu Haagin lapsikaappaussopimukseen				
	Lapsia kaapattu		Yht. lapsia	Päätyi lapsen osalta	
	Suomesta Minne	Ennen 2022			Uusia 2022
	Alankomaat*	2		2	2
	Algeria	1		1	0
	Argentiina*		1	1	0
	Bulgaria*		1	1	0
	Gambia		1	1	0
	Irak	8	1	9	0
	Iran	1	0	1	1
	Iso-Britannia*	4	3	7	1
	Italia*		2	2	1
	Japani*		1	1	0
	Kamerun		1	1	0
	Kreikka*	1		1	0
	Marokko*	1		1	0
	Meksiko*	1		1	1
	Puola*	3		3	0
	Ranska*	1		1	0
	Ruotsi*	1	2	3	1
	Saksa*	2	1	3	1
	Somalia		1	1	0
	Sveitsi*		5	5	5
	Turkki*		3	3	2
	Venäjä*	3	1	4	1
	Viro*	1	2	3	2
	Yht.	30	26	56	18
	Suomeen*	4	14	18	8
	<i>Suomesta</i>	<i>56</i>			
	<i>Suomeen</i>	<i>18</i>			
	KAIKKIAAN	74			
				<i>Lasta kaapattuna vuonna 2022</i>	

Lähteet: Oikeusministeriölle ja ulkoministeriölle tulleet hakemukset.

Kiitos työmme tukemisesta!

Veikkaus

Helsingin kaupunki

Espoon kaupunki

Vantaan kaupunki

Tampereen kaupunki